

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

ВКЛАД НАУКОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МАТЕРІАЛИ

**II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих
учених і спеціалістів
(04 квітня 2025 р.)**

Дніпро 2025 р.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

**ВКЛАД НАУКОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО
РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

М А Т Е Р І А Л И

II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених і
спеціалістів
(04 квітня 2025 р.)

ДУ ІЗК НААН
Дніпро 2025

Рекомендовано до друку вченою радою ДУ Інститут зернових культур НААН України (протокол № 2 від 25 лютого 2025 р.)

Посвідчення УкрІНТЕІ № 332 від 07.03.2025 р.
DOI: https://doi.org.10.31867/conf_04.04.2025

Організаційний комітет :

Голова оргкомітету:

Черчель В. Ю., доктор с.-г. наук, с.н.с., академік НААН,
директор ДУ Інститут зернових культур НААН України

Члени оргкомітету:

Дзюбецький Б. В., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН,

Козир В. С., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН,

Кирпа М. Я., доктор с.-г. наук, професор, член-кореспондент НААН,

Гирка А. Д., доктор с.-г. наук, професор,

Боденко Н. А., канд. с.-г. наук, с.н.с.,

Шевченко М. С., доктор с.-г. наук, професор,

Федоренко Е. М., канд. с.-г. наук, с.н.с.,

Гайдаш О. Л., канд. с.-г. наук, голова Ради молодих вчених,

Крамарьов О. С., канд. екон. наук, заступник голови Ради молодих вчених.

Матеріали подано у авторській редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність викладених наукових фактів.

Вклад наукових інвестицій у розвиток агропромислового комплексу в умовах обмеженого ресурсного забезпечення : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених і спеціалістів (Дніпро, 04 квітня 2025 р.) / НААН, ДУ Інститут зернових культур. – Дніпро, 2025. 263 с. DOI: https://doi.org.10.31867/conf_04.04.2025

The contribution of scientific investments to the development of the agro-industrial complex under the limited resource supply : Materials of the II International scientific and practical internet conference of young scientists and specialists (Dnipro, April 4, 2025) / NAAS, SE Institute of Grain Crops. – Dnipro, 2025. 263 p. DOI: https://doi.org.10.31867/conf_04.04.2025

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ГОДІВЛІ МОЛОЧНИХ КОРІВ, ЯК ОДНІЄЇ З
ВАЖЛИВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА****О.А. Кузьменко¹, канд. с.-г. наук, ORCID 0000-0003-4553-9950****О.М. Титарьова¹, канд. с.-г. наук, ORCID 0000-0003-4820-809X****А.В. Горчанок², канд. с.-г. наук, ORCID 0000-0003-0103-1477****¹Білоцерківського національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна****²Дніпровський державний аграрно-економічний університет****oksanakuzmenko79@gmail.com****Ключові слова:** *молочні корови, система годівлі, кормосуміш, продуктивність.*

У 2023 році обсяги виробництва молока у світі виросли на 1,4 % до попереднього року. На сповільнення темпів росту виробництва молока-сировини вплинули зростання цін на корми на 39 %, дорожчання таких витратних матеріалів, як добрива, паливо, електроенергія. І це пов'язано з війною у нашій країні. Неприятливі погодні умови в молочних регіонах вплинули на пошкодження та скорочення урожаїв. Крім того, на зростання собівартості виробництва молока посприяли міжнародні ініціативи щодо захисту клімату [1]. Аналогічні тенденції можуть бути характерними для наступних років, тому виробництво молока може бути обмеженим. Молочна продуктивність корів визначається багатьма чинниками, серед них, годівля займає провідне місце для збереження і досягнення селекційно-генетичного потенціалу, тому що неможливо досягти високих показників продуктивності без якісних кормів. За сучасної технології виробництва молока на кормовому столі цілодобово насипана повнорационна кормосуміш, її склад та поживність залежить від молочної продуктивності корови. До води тварини мають вільний доступ. Вода до автонапувалок потрапляє через декілька фільтрів очищення. У господарстві постійно слідкують за якісним складом раціонів, забезпечення їх повноцінним перетравлюваним протеїном, мінеральними речовинами і мікроелементами. Однак ріст економічної ефективності спостерігається не за будь-якого підвищенні рівня годівлі, а тільки у тому випадку, коли ріст продуктивності тварин значно випереджає додаткові витрати кормів [4].

Кормову суміш коровам згодовують залежно від живої маси та середньодобового надою. Корми, які передбачені раціоном, змішують у кормозмішувачі у такій послідовності: грубі корми, комбікорм, соковиті корми, патока кормова, розбавлена водою. Змішувач міксує корми до необхідного розміру часточок, а два потужні гвинти усю кормосуміш гомогенізують до вологості 50 %. Кормосуміш роздають коровам двічі на добу. Перед роздаванням видаляють нез'їдені рештки, кількість яких має бути не більше 10 %. Підвищення молочної продуктивності корів після отелення значною мірою визначається повноцінною годівлею їх упродовж попередньої лактації. На початку лактації корови використовують енергії і поживних речовин з раціону на 10–20 % менше, ніж витрачають на утворення молока. Підготовку корів до переходу на підвищений рівень годівлі починають із родильного відділення. Перший період лактації для корів, особливо високопродуктивних, є дуже відповідальним, адже він супроводжується різким підвищенням рівня молочної продуктивності і водночас відновленням відтворної функції на тлі незадовільного забезпечення елементами живлення через нездатність спожити необхідну кількість сухої речовини корму. Внаслідок цього більшість корів має негативний енергетичний баланс. Тому, організм корови покриває дефіцит енергії з жирових відкладень, обмежену кількість протеїну – із м'язової тканини, кальцій і фосфор – із тканин кісток. Такий фізіологічний механізм підтримання продуктивності зумовлює зниження маси тіла і вгодованості тварин. Проте у перший період лактації втрати маси тіла не повинні бути більші ніж 0,5 кг за добу [2].

Після того, як корову роздоїли до максимального, генетично зумовленого рівня продуктивності, розпочинається другий період лактації. Його організовують так, щоб досягнута під час роздоювання продуктивність утримувалася якомога довше, без помітного зниження і так, щоб корови могли відновлювати витрачені за час роздоювання запаси поживних речовин у тілі. Тепер корови вже здатні споживати кормів більше, ніж їх необхідно для утворення молока, і тому частина енергії й інших елементів живлення може відкладатися як резерв. В одному кілограмі сухої речовини раціону повинна бути концентрація: обмінної енергії 9,5–10,2 МДж/кг; сирого і перетравного протеїну на 1 МДж обмінної енергії відповідно 12,5–14,0 та 8,8–10,0 г; сирої клітковини і крохмалю в сухій речовині відповідно 23–26 % та 10,5–13,5 %, а норма комбікорму на 1 кг молока 4 %-ї жирності 325–360 г. Молоко в цей період одержують за рахунок високоякісних об'ємистих кормів за мінімальної кількості концентрованих. Залежно від якості кормів можна використовувати раціони напівконцентратного (250–300 г концентрів на 1 кг молока) або малоконцентратного (100–230 г/кг) типу. Необхідно враховувати і той факт, що в цьому періоді корови особливо сильно реагують на зміну структури раціону й умов годівлі. Зміни в годівлі впливають не лише на молочну продуктивність, а й на формування плода, оскільки середина лактації майже завжди співпадає з першою половиною тільності [3]. У цьому періоді корови, особливо високопродуктивні, повинні продовжувати відновлювати втрати маси тіла за період роздоювання, аби бути в добрій (3,0–3,5 бали) кондиції до початку запуску. Тому рівень підтримуючої годівлі в сухостійний період має бути дещо меншим, ніж наприкінці лактації. У третьому періоді лактації є можливість звести до мінімуму витрати концентрованих кормів за рахунок збільшення в раціоні до 70–75 % частки грубих і соковитих кормів, щоб задовольнити потребу, пов'язану з надоем молока і вгодованістю. В 1 кг сухої речовини раціону повинна бути концентрація: обмінної енергії 8,9–9,6 МДж/кг; сирого і перетравного протеїну на 1 МДж обмінної енергії відповідно 11,6–12,8 та 8,1–9,0 г; сирої клітковини і крохмалю в сухій речовині відповідно 26–28 % та 8,5–11,2 %, норма комбікорму на 1 кг молока 4 %-ї жирності 260–290 г.

В останній період лактації у раціоні корів повинні переважати об'ємисті корми - сіно, сінаж, силос і коренеплоди, а влітку пасовищна чи скошена маса. Кількість концентрованих кормів у кожному конкретному випадку залежить від якості об'ємистих кормів раціону і вгодованості корови. Найбільш позитивно на обмін речовин в організмі корови цього періоду лактації і в останні місяці тільності впливають раціони малоконцентратного й об'ємистого типів. Раціони, насичені влітку пасовищними кормами, а взимку сіном, якісним сінажем і силосом, в поєднанні з коренеплодами, сприяють нагромадженню в організмі вітамінів і мінеральних речовин, що створює оптимальні умови для закінчення лактації й розвитку плода.

Тварини відпочивають у боксах, які обладнані французькими рулонними гумовими матрацами. Для корів є багато простору, будівлі відкриті, зручне покриття в боксах спонукає тварин до спокійної поведінки та тривалого відпочинку. Так, корови за добу лягають і встають до 20 разів. Після споживання кормів майже всі корови відпочивають та жують жуйку. Усі тварини цінні, до кожної є особливий підхід та індивідуальна годівлі, залежно від продуктивності. Худоба приносить щорічно цінний приплід та молоко високої якості [5].

Отже, виробництво молока є однією з найбільш трудомістких галузей сільськогосподарського виробництва. Рівень продуктивності праці в цій галузі залежить в основному від завантаженості працівника ферми і рівня продуктивності тварин. Проте, однією з важливих умов підвищення продуктивності праці в галузі є запровадження комплексної механізації з використанням новітньої техніки. Слід особливо зазначити, що на економічну ефективність галузі істотно впливає технологія виробництва, яка у даному господарстві є прогресивною. Працівники господарства повинні постійно контролювати якість молока і дотримуватися правила: здорова корова – якісне молоко!

Список використаних джерел

1. Головка, М. П., Власенко, І. Г., Головка, Т. М., & Семко, Т. В. (2021). *Технологія молока та молочних продуктів з елементами НАССР: навчальний посібник*. Харків: Світ Книг.
2. Закревська, Л. М. (2017). Проблеми стандартизації молокопереробних підприємств України в рамках ЄС. *Економіка та управління підприємствами*, (11), 54–57.
3. Клочко, В. М. (2013). Стан та шляхи підвищення економічної ефективності молокопродуктового підкомплексу АПК України. *Ефективна економіка*, (6). <http://www.economy.nayka.com.ua/>
4. Недосеков, В. В., & Петькун, Г. В. (2021). Благополуччя тварин молочного стада. *Наукові доповіді НУБіП України*, (4), 92.
5. Бомко, В. С., Даниленко, В. П., Бабенко, С. П., та ін. (2019). *Особливості формування і годівлі високопродуктивного стада корів: монографія*. Біла Церква: БНАУ.

O. Kuzmenko, O. Tytariova

Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine

MODERN ASPECTS OF THE DAIRY COW FEEDING SYSTEM AS ONE OF THE IMPORTANT ELEMENTS OF MILK PRODUCTION TECHNOLOGY

This year, global milk supply growth is limited. Production is being pressured by high production costs, due to rising fuel and lubricant prices and logistics, as well as new legislative requirements related to greening production and improving animal welfare. In addition to the global challenges mentioned above, Ukraine's agricultural sector is suffering colossal losses due to the war for the second year in a row, and the upcoming accession to the EU already obliges Ukrainian milk producers to meet the quality and safety requirements of the European Community. The analysis of the dairy cow feeding system showed that the organization of feeding is crucial for achieving high cow productivity.

Keywords: dairy cows, feeding system, feed mixture, productivity.